

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om godkännande av läkare som sjömansläkare och om ändring av 24 a § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Denna proposition innehåller ett förslag till en ny lag om godkännande av läkare som sjömansläkare, och ett förslag om ändring av lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. I propositionen föreslås det att de bestämmelser på förordningsnivå som gäller godkännandet av läkare som sjömansläkare överförs till lagnivå, på det sätt som grundlagen kräver.

I propositionen föreslås det att rätten att vara verksam som sjömansläkare inte längre ska beviljas av Sjöfartsverket utan istället av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, som inleder sin verksamhet den 1 januari 2009. Rätten att vara verksam som sjömansläkare ska kunna beviljas en legitimerad läkare som i Finland har beviljats rätt att självständigt utöva läkaryrket som legitimerad yrkesutbildad person och som i Finland har genomgått sådan utbildning som är avsedd för sjömansläkare. Rätten att vara verksam som sjömansläkare ska inte längre

beviljas för en period på fem år, utan sjömansläkarrättigheterna ska vara gällande tills vidare. Sjömansläkarna åläggs däremot en skyldighet att genomgå yrkesinriktad fortbildning med fem års mellanrum. Rätten att vara verksam som sjömansläkare ska inte beviljas för ett namngivet verksamhetsställe. En läkare som beviljats sjömansläkarrättigheter ska kunna arbeta vid olika verksamhetsställen både inom den offentliga och inom den privata sektorn.

Enligt propositionen ska Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården tillhandahålla en förteckning över de sjömansläkare som antecknats i centralregistret över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Därför föreslås att också lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården ska ändras.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2009.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	3
1. Inledning	3
2. Nuläge	3
2.1 Lagstiftning och praxis.....	3
Godkännande av läkare som sjömansläkare.....	3
Sjömanshälsovårdscentraler.....	3
Sjömansläkarnas utbildning.....	4
Internationella förpliktelser som är bindande för Finland.....	4
Internationella sjöfartsorganisationen (IMO).....	4
Internationella arbetsorganisationen (ILO).....	4
Gemenskapslagstiftningen	4
2.2. Bedömning av nuläget	4
3. De viktigaste förslagen.....	5
4. Propositionens konsekvenser	6
4.1. Ekonomiska konsekvenser	6
4.2. Konsekvenser för den offentliga ekonomin	6
4.3. Konsekvenser för myndigheternas verksamhet.....	6
5. Beredningen av propositionen	7
5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial.....	7
5.2. Remissyttranden och hur de har beaktats.....	7
6. Samband med andra propositioner.....	7
DETALJMOTIVERING.....	8
1. Lagförslag	8
1.1. Lag om godkännande av läkare som sjömansläkare.....	8
1.2. Lag om ändring av 24 a § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården.....	9
2. Närmare bestämmelser och föreskrifter.....	10
3. Ikraftträdande.....	10
4. Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning.....	10
LAGFÖRSLAG	11
1. Lag om godkännande av läkare som sjömansläkare.....	11
2. Lag om ändring av 24 a § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården	12
BILAGA.....	14
Parallelltexter	14

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

I propositionen föreslås det att rätten att vara verksam som sjömansläkare ska beviljas av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården istället för av Sjöfartsverket. Denna rätt ska kunna beviljas en legitimerad läkare som i Finland har beviljats rätt att självständigt utöva läkaryrket som legitimerad yrkesutbildad person och som i Finland har genomgått sådan utbildning som uttryckligen är avsedd för sjömansläkare. Rätten att vara verksam som sjömansläkare ska inte längre beviljas för en period på fem år, utan sjömansläkarrättigheterna ska vara gällande tills vidare. Sjömansläkarna åläggs däremot en skyldighet att genomgå yrkesinriktad fortbildning med fem års mellanrum. Rätten att vara verksam som sjömansläkare ska inte heller längre beviljas för ett namngivet verksamhetsställe.

2. Nuläge

Förfarandet för godkännande av sjömansläkare samt de tjänster som tillhandahålls vid sjömanshälsovårdscentralerna utgör grunden för systemet för läkarundersökning av sjömän. För närvarande ingår bestämmelserna om godkännande av sjömansläkare i social- och hälsovårdsministeriets beslut om godkännande av läkare som sjömansläkare (1250/1997), nedan beslutet om godkännande av sjömansläkare. Bestämmelserna om sjömanshälsovårdscentraler ingår i folkhälso- lagen (622/1972) och i folkhälsoförordningen (802/1992). Föreskrifterna om läkarundersökningar av sjömän ingår däremot i förordningen om läkarundersökning av sjömän (476/1980), nedan läkarundersökningsförordningen.

2.1. Lagstiftning och praxis

Godkännande av läkare som sjömansläkare

Enligt 1 § i beslutet om godkännande av

sjömansläkare kan Sjöfartsverket på ansökan bevilja en legitimerad läkare rätt att arbeta som en sådan sjömansläkare som avses i läkarundersökningsförordningen. Enligt 2 § ska Sjöfartsverket begära ett utlåtande om ansökan av Rättsskyddscentralen för hälsovården. Rätten att arbeta som sjömansläkare beviljas enligt 3 § för ett namngivet verksamhetsställe och för en bestämd tid. Enligt 4 § ska en sjömansläkare åtminstone en gång på fem år delta i sådan utbildning som är avsedd för sjömansläkare eller på något annat sätt sätta sig in i sjömannens arbetsförhållanden. Rätten att arbeta som sjömansläkare kan på ansökan förnyas om läkaren har deltagit i sådan utbildning som är avsedd för sjömansläkare eller på något annat sätt satt sig in i arbetsförhållandena för sjömän.

Sjöfartsverket tillhandahåller enligt sin praxis en förteckning över sjömansläkarna på sin webbplats. I oktober 2008 fanns det 358 sjömansläkare i Finland, varav 68 arbetade vid sjömanshälsovårdscentraler. För ungefär hälften (184) av de läkare som beviljats sjömansläkarrättigheter upphör rättigheterna att gälla under år 2009, om inte en ansökan om förnyelse av rättigheterna lämnas in.

Sjömanshälsovårdscentraler

I 14 a § i folkhälso-lagen åläggs kommunerna en skyldighet att upprätthålla sådan sjömanshälsovård som omfattar hälsovård och sjukvård samt tandvård för sjömän, oberoende av sjömannens hemort. Dessutom ska kommunerna ordna sådana företagshälsovårdstjänster för sjömän som arbetsgivaren ska svara för, oberoende av på vilken ort redriet finns. Enligt 5 § i folkhälsoförordningen ska det finnas 11 sjömanshälsovårdscentraler i landet. Sjömanshälsovårdscentralerna ska enligt förordningen vara belägna i Björneborg, Fredrikshamn, Helsingfors, Jakobstad, Kemi, Kotka, Nyslott, Raumo, Uleåborg, Vasa och Åbo. För landskapet Ålands del finns det särskilda föreskrifter om det sjömanscenter som tillhandahåller motsvarande företagshälsovårdstjänster.

Sjömansläkarnas utbildning

I Finland har sakkunskapen beträffande utbildningen för läkare inom sjöfartsbranschen sedan år 1975 koncentrerats till Arbetshälsoinstitutets verksamhetsställe i Åbo. I Finland är det bara Arbetshälsoinstitutets verksamhetsställe i Åbo som utbildar sjömansläkare. Under de senaste 20 åren har Arbetshälsoinstitutet årligen ordnat en grundkurs som är avsedd för personer som arbetar på andra ställen än vid sjömanshälsovårdscentraler. Grundkursen har varit en dag lång och dess innehåll har i huvudsak varit detsamma från år till år. Kursdeltagarna har varit ca 20 till antalet och kursen har vanligtvis ordnats ombord på ett fartyg, så att kursdeltagarna också i praktiken har kommit i kontakt med arbetsförhållandena på ett fartyg. Arbetshälsoinstitutet har dessutom en gång per år ordnat en tvådagarskurs i sjöfartsmedicin och företagshälsovård för sjömanshälsovårdscentralernas personal.

Internationella förpliktelser som är bindande för Finland

Internationella sjöfartsorganisationen (IMO)

Internationella sjöfartsorganisationen (IMO) godkände år 1978 en internationell konvention angående normer för sjöfolks utbildning, certifiering och vakthållning (International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers, nedan STCW-konventionen). Den förnyade konventionen trädde i kraft den 1 februari 1997. Bestämmelserna blev tillämpliga stegvis och konventionen har i sin helhet tillämpats från och med den 1 februari 2002. STCW-konventionen kräver att sjömansläkarna ska vara godkända av den behöriga myndigheten i medlemsstaten.

Internationella arbetsorganisationen (ILO)

Internationella arbetsorganisationens konsoliderade konvention om arbete till sjöss (2006), nedan sjöarbetskonventionen, innehåller också föreskrifter gällande den aktör som utfärdar läkarintyg för sjömän. Enligt konventionens bindande normer får ett läkar-

intyg endast utfärdas av en kompetent legitimerad läkare eller, när det endast gäller ett intyg över en synundersökning, av en person som den behöriga myndigheten har godkänt som behörig att utfärda ett sådant intyg. Sjöarbetskonventionen kräver också att läkare som genomför läkarundersökningar av sjömän ska vara helt oberoende i sina yrkesmässiga bedömningar.

Gemenskapslagstiftningen

Europaparlamentet och rådet har den 4 april 2001 utfärdat direktivet 2001/25/EG om minimikrav på utbildning för sjöfolk. Målet med direktivet är att trygga sjöfartssäkerheten och att verkställa de tvingande bestämmelserna i STCW-konventionen och STCW-koden inom EU. Direktivet kräver att läkarintyg för sjömän utfärdas av en legitimerad läkare som erkänts av den behöriga myndigheten i en medlemsstat.

2.2. Bedömning av nuläget

Det behövs ett system för godkännande av sjömansläkare, eftersom de läkare som utför läkarundersökningar av sjömän bör vara förtrogna med arbetsförhållandena inom sjöfartsbranschen och med de hälsoomständigheter och sjukdomar som kan påverka sjösäkerheten. En läkare som har godkänts som sjömansläkare har till uppgift att bedöma huruvida en person med avseende på sin hälsa är lämplig att arbeta under sådana förhållanden som råder till sjöss. För att man ska kunna bedöma huruvida en person med tanke på sin hälsa lämpar sig för arbetet, ska vissa bestämda frågor utredas vid läkarundersökningen. Dessutom krävs det att man vid läkarundersökningen ska kunna beakta sådana sjukdomar och egenskaper som påverkar sjösäkerheten.

Genom systemet med sjömanshälsovårdscentraler säkerställer man att sjömansläkare som har specialiserat sig på sjöfartsmedicin och är förtrogna med arbetsförhållandena inom sjöfartsbranschen arbetar i de delar av landet där det finns ett särskilt behov av sjömansläkartjänster. I och med att de första undersökningarna av sjömän koncentreras till

sjömanshälsovårdscentralerna säkerställer man att de som söker sig branschen med tanke på sin hälsa klarar av arbetet inom det planerade yrket. Man säkerställer också att dessa personer inte på grund av sådana omständigheter som berör deras hälsa äventyrar fartygssäkerheten eller hälsan eller säkerheten för dem som arbetar ombord på fartyget eller sin egen hälsa eller säkerhet.

För att förvaltningen ska rationaliseras är det motiverat att de uppgifter som hör samman med godkännandet av sjömansläkare, inklusive upprätthållandet av en sjömansläkarförteckning, överförs från Sjöfartsverket till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Det nuvarande centralregistret över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården som förs av Rättskyddscentralen för hälsovården, nedan *Terhikki-registret*, innehåller uppgifter om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården som är verksamma i Finland. I Terhikki-registret införs för närvarande inte några anteckningar om rätten att vara verksam som sjömansläkare, vilket innebär att Rättskyddscentralen för hälsovården inte har någon information om huruvida en läkare som nämns i registret har beviljats rätt att arbeta som sjömansläkare. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har dessutom en mångsidig sakkännedom när det gäller att utföra kompetensbedömningar av yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården.

Rätten att vara verksam som sjömansläkare har förut varit bunden vid en femårig tidsfrist, men nu föreslås det att de sjömansläkarrättigheter som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården beviljar ska gälla tills vidare. Behörighetsbrevet för personer som utför skeppsarbete beviljas vanligtvis för fem år i sänder. Därför har sjömansläkarrättigheterna också varit bundna vid en femårig tidsfrist. Till skillnad från personer i skeppsarbete, som har ett direkt ansvar för sjösäkerheten, är sjömansläkarnas ansvar däremot indirekt. Därför är det inte motiverat att sjömansläkarrättigheterna ska vara bundna vid en bestämd tidsfrist. I och med lagförslaget förenhetligas sjömansläkarrättigheterna med andra rättigheter som beviljas yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, vilka

enligt lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) gäller tills vidare.

3. De viktigaste förslagen

I den föreslagna lagen om godkännande av läkare som sjömansläkare föreslås det att rätten att vara verksam som sjömansläkare ska beviljas av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården istället för av Sjöfartsverket. Denna rättighet ska kunna beviljas en legitimerad läkare som i Finland har beviljats rätt att självständigt utöva läkaryrket som legitimerad yrkesutbildad person och som i Finland har genomgått sådan utbildning som uttryckligen är avsedd för sjömansläkare. Rätten att vara verksam som sjömansläkare ska inte längre beviljas för en period på fem år, utan sjömansläkarrättigheterna ska gälla tills vidare. Sjömansläkarna åläggs däremot en skyldighet att genomgå tillräcklig yrkesinriktad fortbildning, dock med minst fem års mellanrum. Rätten att vara verksam som sjömansläkare ska inte heller längre beviljas för ett namngivet verksamhetsställe.

Alla legitimerade läkare som i Finland har beviljats rätt att självständigt utöva läkaryrket som legitimerade yrkesutbildade personer får ansöka om sjömansläkarrättigheter, oavsett nationalitet. Sjömansläkarrättigheter kan beviljas om sökanden i Finland har genomgått sådan utbildning som krävs av sjömansläkare. Sjömansläkarrättigheter ska däremot inte längre kunna beviljas enbart på basis av att sökanden i praktiken visat sig vara förtrogen med området, utan det krävs alltid att sökanden ska ha genomgått utbildningen. Genom den föreslagna lagen om godkännande av läkare som sjömansläkare upphävs beslutet om godkännande av läkare som sjömansläkare.

I propositionen föreslås det också att 24 a § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården ska utökas med en ny 4 punkt, där det bestäms att uppgifter om rätten att vara verksam som sjömansläkare och om den utbildning som sjömansläkarrättigheterna grundar sig på ska införas i Terhikki-registret.

4. Propositionens konsekvenser

4.1. Ekonomiska konsekvenser

Reformen kommer att föranleda tilläggs-kostnader som orsakas av att utbildningen blir regelbunden och mer mångfacetterad än förut. I Finland finns det ca 350 sjömansläkare och dessa ska genomgå utbildning åtminstone vart femte år. Utbildningen har ordnats vid Arbetshälsoinstitutets verksamhetsställe i Åbo. I och med reformen måste utbildningen i viss mån utökas ifall antalet personer som genomgår utbildningen förblir oförändrat. På grund av omsättningen på läkare kommer en del av utbildningen att utgöras av sådan utbildning som uttryckligen är avsedd för sjömansläkare och en del av fortbildning för erfarna sjömansläkare. Då man inför ett ovillkorligt krav på utbildning och det bestäms att sjömansläkarna ska delta i utbildningen åtminstone vart femte år, innebär det att i genomsnitt 70 läkare per år kommer att genomgå utbildningen. Det ordnas årligen en grundkurs för läkare som ansöker om sjömansläkarrättigheter. Därutöver kommer det att ordnas 1—2 och vissa år 2—3 fortbildningskurser. Det kommer således att behövas 1—2 nya kurser per år. För att underlätta deltagandet ska kurserna omfatta 1—2 dagar i taget.

Till följd av reformen kommer Arbetshälsoinstitutets kostnader för utbildningen uppskattningsvis att öka med 12 000—20 000 euro per år, beroende på hur kurserna genomförs och hur lång en enskild kurs är. I praktiken kommer utbildningskostnaderna således att fördubblas i och med reformen, vilket borde beaktas vid de kommande årens resursbudgetering.

4.2. Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Enligt propositionen ska Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården vara den myndighet som beviljar sjömansläkarrättigheter.

Behandlingen och avgörandet av ansökningar om sjömansläkarrättigheter samt införandet av uppgifter om sjömansläkarrättigheterna i Terhikki-registret kommer att öka ar-

betsmängden vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Dessa kostnadsökningar har beaktats redan i tidigare års resursbudgeteringar, genom att man har reserverat 0,5 årsverken för detta ändamål vid Rättsskyddscentralen för hälsovården.

Enligt 2 § 1 punkten (bilaga 1) i kommunikationsministeriets förordning om Sjöfartsverkets avgiftsbelagda prestationer (1175/2007) tar Sjöfartsverket ut en fast avgift på 146 euro för behandlingen av en ansökan om sjömansläkarrättigheter. Social- och hälsovårdsministeriet kommer att utfärda en förordning om avgiftsbelagda prestationer som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården tillhandahåller. I och med reformen kommer förordningen att förses med en bestämmelse om en ny avgift för behandlingen av ansökningar om sjömansläkarrättigheter. Eftersom införandet av uppgifter om sjömansläkarrättigheterna i Terhikki-registret kommer att innebära en ny fas vid behandlingen av ansökningarna, kan det finnas ett behov av att höja den nuvarande avgiften.

4.3. Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

En sjömansläkare är en legitimerad läkare som med stöd av lag särskilt förklaras behörlig för denna uppgift. I propositionen föreslås det att uppgiften att godkänna sjömansläkare ska överföras från Sjöfartsverket till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Således ska Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården på ansökan bevilja läkare rätt att arbeta som sjömansläkare.

Förslaget förtydligar i praktiken den gällande praxisen vid tillsynen över sjömansläkarna, i och med att det efter reformen kommer att vara samma myndighet, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, som beviljar sjömansläkarrättigheter och utövar tillsyn över sjömansläkarna. Det nya förfarandet ersätter också det utlåtande Sjöfartsverket förut har begärt av Rättsskyddscentralen för hälsovården. Över läkarnas, inklusive sjömansläkarnas, verksamhet utövas tillsyn i enlighet med lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Lagförslaget har utarbetats genom trepartssamarbete vid den sjöfartshälsovårdssektion som lyder under arbets- och näringsministeriets delegation för sjömansärenden. Enligt 3 § i arbetsministeriets förordning om delegationen för sjömansärenden (858/2007) behandlar sjöfartshälsovårdssektionen frågor som gäller hälso- och sjukvårdssystemet för sjömän och i synnerhet principiella frågor i anslutning till läkarundersökning av sjömän. Vid sjöfartshälsovårdssektionen finns representanter för arbets- och näringsministeriet, Arbetshälsoinstitutet, Sjöfartsverket, Finlands Rederiförening r.f., Ålands Rederiförening r.f., Finlands Skeppsbefälsförbund r.f. samt Finlands Sjömansunion r.f.

Lagförslaget har dessutom behandlats vid delegationen för sjömansärenden, där de viktigaste arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna är representerade. Delegationen för sjömansärenden har godkänt propositionen.

5.2. Remissyttranden och hur de har beaktats

Utlåtandena angående propositionen har begärts av Rättsskyddscentralen för hälsovården samt av justitieministeriet. På grund av trepartssamarbetet har remissbehandlingen genomförts i inskränkt form.

Rättsskyddscentralen för hälsovården konstaterade i sitt utlåtande att propositionen borde utökas med en bestämmelse om att en anteckning om rätten att vara verksam som sjömansläkare ska införas i Terhikki-registret. Enligt Rättsskyddscentralen för hälsovården ska den egentliga förteckningen över sjömansläkare emellertid inte överföras till Terhikki-registret, utan den ska tills vidare i enlighet med den praxis av Sjöfartsverket tillägnat sig finnas tillgänglig på webbplatsen för Tillstånds- och tillsynsverket för

social- och hälsovården. Rättsskyddscentralen för hälsovården föreslår därutöver att hänvisningar till enskilda bestämmelser i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården inte ska inkluderas i propositionen. Rättsskyddscentralen för hälsovården anser dessutom att det är synnerligen viktigt att man genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdar närmare bestämmelser om ansökan om rätt att vara verksam som sjömansläkare samt om de utbildningskrav som gäller sjömansläkare.

Justitieministeriet har i sitt utlåtande föreslagit att social- och hälsovårdsministeriets bemyndigande att utfärda förordningar ska specificeras.

De anmärkningar som framförts i utlåtandena har beaktats vid färdigställandet av propositionen.

6. Samband med andra propositioner

Till riksdagen har överlåtits en regeringsproposition med förslag till lag om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och till vissa lagar som har samband med den (RP 131/2008). I den nämnda propositionen föreslås att det ska inrättas ett nytt ämbetsverk med namnet Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, till vilket de nuvarande uppgifterna för Rättsskyddscentralen för hälsovården samt Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral ska överföras. I denna proposition föreslås det att Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ska ges i uppgift att godkänna sjömansläkare samt föra förteckning över godkända sjömansläkare.

Dessutom har till riksdagen överlåtits en proposition med förslag till ändring av lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (RP 105/2008). I propositionen föreslås det att också lagens 24 a § ska ändras, som innehåller föreskrifter om Terhikki-registret.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lag om godkännande av läkare som sjömansläkare

1 §. Godkännande av läkare som sjömansläkare. Denna paragraf föreslås innehålla bestämmelser om förutsättningarna för att sjömansläkarrättigheter ska beviljas. Enligt det föreslagna 1 mom. ska Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården på ansökan kunna bevilja en person som i Finland har beviljats rätt att självständigt utöva läkaryrket som legitimerad yrkesutbildad person och som i Finland har genomgått utbildning gällande arbetsförhållandena och hälsokraven inom sjöfartssektorn rätt att vara verksam som sjömansläkare. Sådan utbildning har i Finland ordnats av Arbetshälsoinstitutet och efter reformen ska utbildningen fortgå på samma sätt som förut. Sjömansläkarrättigheterna ska emellertid inte längre beviljas för en period på fem år, utan dessa rättigheter ska i likhet med andra rättigheter som beviljas yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården vara gällande tills vidare. Sjömansläkarrättigheterna ska beviljas av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Genom den föreslagna paragrafen genomförs de krav som sjöarbetskonventionen ställer på den aktör som utfärdar läkarintyg för sjömän.

Syftet med utbildningen för sjömansläkare är att läkaren ska bli förtrogen med sjöfartssektorn över lag, med arbetet ombord på ett fartyg och med de hälsorisker arbetet medför samt med de krav som ställs på en persons hälsa för att han eller hon ska lämpa sig för arbetet. Läkaren ska också lära sig hur läkarundersökningar av sjömän ska genomföras.

Enligt 4 § i beslutet om godkännande av sjömansläkare är det för närvarande möjligt för en läkare att som alternativ till utbildningen på något annat sätt påvisa sin kunnskap, dvs. sin praktiska förtrogenhet med arbetsförhållandena för sjömän. I propositionen har utbildningskraven skärpts och i avvikelse från nuläget ska det inte längre vara möjligt att bevilja en läkare sjömansläkarrättigheter enbart på basis av praktisk arbetserfarenhet.

Sjömansläkarrättigheterna ska inte heller längre beviljas för ett namngivet verksamhetsställe. I framtiden ska en läkare som beviljats sjömansläkarrättigheter således kunna arbeta vid olika verksamhetsställen både inom den offentliga och inom den privata sektorn.

2 §. Fortbildningsplikt. Enligt den föreslagna 2 § ska sjömansläkarens arbetsgivare vara skyldig att se till att sjömansläkaren regelbundet, åtminstone vart femte år, genomgår fortbildning för upprätthållande av yrkesskickligheten beträffande arbetsförhållandena och hälsokraven inom sjöfartssektorn. Fortbildningsskyldigheten ska också gälla sjömansläkare som arbetar som självständiga yrkesutövare. Sjömansläkaren ska således vara skyldig att delta i sådan fortbildning som är avsedd att upprätthålla hans eller hennes arbetsförmåga. Enligt det gällande beslutet om godkännande av sjömansläkare ska sjömansläkaren delta i utbildning med fem års mellanrum. Utbildningskravet har emellertid också kunnat uppfyllas genom att sjömansläkaren visat att han eller hon på något annat sätt har satt sig in i sjömannens arbetsförhållanden. Det är önskvärt att fortbildningsverksamheten grundar sig på behovet av kontinuerlig yrkesmässig utveckling. I och med att fortbildningen blir obligatorisk finns det inte längre något behov av att binda sjömansläkarrättigheterna vid en femårig tidsfrist, utan rätten att vara verksam som sjömansläkare ska vara gällande tills vidare. En försummelse av fortbildningsskyldigheten kan uppmärksammas vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården i samband med ett ärende som gäller en enskild sjömansläkare eller i anslutning till ett tillsynsärende som gäller sjömansläkarens arbetsgivare. Länsstyrelsen är också behörig att behandla ärenden som gäller tillsynen över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, inklusive sjömansläkare.

3 §. Förteckning över godkända sjömansläkare. Enligt den föreslagna 3 § ska Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården tillhandahålla en förteckning över de sjömansläkare som antecknats i Terhikki-registret.

4 §. Närmare bestämmelser. Enligt den föreslagna 4 § ska social- och hälsovårdsministeriet, efter att ha hört delegationen för sjömansärenden, kunna utfärda närmare föreskrifter om ansökan om rätt att vara verksam som sjömansläkare samt om innehållet i den utbildning som avses i 2 mom., om dess karaktär och omfattning samt om anordnandet av utbildningen.

5 §. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser. Denna lag föreslås träda i kraft den 1 januari 2009.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter kunna vidtas redan innan lagen träder i kraft.

Enligt det föreslagna 3 mom. bestäms det i denna lag att social- och hälsovårdsministeriets beslut om godkännande av läkare som sjömansläkare (1250/1997) ska upphävas.

Enligt det föreslagna 4 mom. ska en sjömansläkare som har godkänts av Sjöfartsverket med stöd av det beslut som upphävs genom 3 mom. ha rätt att vara verksam som sjömansläkare tills vidare, utan att ansökningsförfarandet förnyas. Största delen av de sjömansläkarrättigheter som för närvarande är gällande kommer att löpa ut under år 2009 och det är inte ändamålsenligt att Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, som inleder sin verksamhet den 1 januari 2009, under år 2009 skulle tvingas behandla 184 ansökningar om förnyelse av sådana sjömansläkarrättigheter vars giltighetstid löper ut.

1.2. Lag om ändring av 24 a § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården

Det föreslås att 24 a § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården ska utökas med en ny 4 punkt, där det bestäms att anteckningar om de sjömansläkarrättigheter som avses i 1 § i lagen om godkännande av läkare som sjömansläkare (/200) och om den utbildning som utgör grund för beviljandet av sjömansläkarrättigheter ska införas i Terhikki-registret. Uppgifter om de sjömansläkare som fortsättningsvis är verksamma med stöd av Sjöfartsverkets beslut ska överföras från Sjöfartsverkets re-

gister till Terhikki-registret. Uppgifter om fortbildningen ska inte införas i Terhikki-registret, utan endast uppgifter om den primära utbildning som utgör grund för att sjömansläkarrättigheten ska beviljas.

Uppgifterna om de sjömansläkare som fortsättningsvis kommer att vara verksamma som sjömansläkare med stöd av Sjöfartsverkets beslut ska överföras från Sjöfartsverkets register till Terhikki-registret. Enligt 5 § i den föreslagna lagen om godkännande av läkare som sjömansläkare ska åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter kunna vidtas också innan lagen träder i kraft. Sjöfartsverket bör således bereda sig på att före den 31 december 2008 överföra uppgifterna om sjömansläkare till Terhikki-registret som upprätthålls av Rättsskyddscentralen för hälsovården.

Enligt den föreslagna lagen om godkännande av läkare som sjömansläkare ska rätten att vara verksam som sjömansläkare beviljas av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården istället för av Sjöfartsverket. Enligt propositionen ska sjömansläkarrättigheter kunna beviljas en legitimerad läkare som i Finland har beviljats rätt att självständigt utöva läkaryrket som legitimerad yrkesutbildad person. Dessutom krävs det att läkaren i Finland ska genomgå sådan utbildning för sjömansläkare som gäller arbetsförhållandena och hälsokraven inom sjöfartssektorn. Sjömansläkaren ska dessutom tillräckligt ofta, likväl minst vart femte år, delta i fortbildning gällande arbetsförhållandena och hälsokraven inom sjöfartssektorn. Social- och hälsovårdsministeriet ska kunna utfärda närmare föreskrifter om utbildningens innehåll, karaktär och omfattning samt om anordnandet av utbildningen.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ska i enlighet med den praxis Sjöfartsverket tillägnat sig tillhandahålla en förteckning över sjömansläkarna på sin webbplats. Förteckningen över sjömansläkare ska enligt 6 § 1 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) vara offentlig. Uppgifterna om rätten att vara verksam som sjömansläkare och om den utbildning som sjömansläkarrättigheterna grundar sig på ska införas i Terhikki-registret.

2. Närmare bestämmelser och föreskrifter

Då grunderna för individens rättigheter och skyldigheter regleras i lag, kan ett ministerium med stöd av lag utfärda förordningar av teknisk karaktär och av ringa betydelse. I propositionen föreslås det att social- och hälsovårdsministeriet med stöd av lagen om godkännande av läkare som sjömansläkare ska kunna utfärda närmare föreskrifter om innehållet i den utbildning som krävs av sjömansläkare, om dess karaktär och omfattning samt om anordnandet av utbildningen (4 §). De närmare bestämmelser som utfärdas med stöd av detta bemyndigande ska utarbetas genom trepartssamarbete vid delegationen för sjömansärenden.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2009.

4. Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning

Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Det är fråga om utövning av offentlig makt bl.a. då en enhet kan fatta beslut som berör individens rättigheter, skyldigheter eller förmåner. Med stöd av beslutet om godkännande av sjömansläkare fattar Sjöfartsverket sådana beslut. Beslutet i fråga är därmed inte förenligt med grundlagen och motsvarande bestämmelser ska i enlighet med propositionen överföras till lagnivå. Genom propositionen överförs Sjöfartsverkets beslutanderätt när det gäller godkännandet av sjömansläkare till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. I detaljmotiveringen till regeringens proposition gällande revideringen av de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993) har konstaterats att ovan nämnda rätt naturligtvis berörs av vissa faktiska och juridiska begränsningar. Med orden ”i enlighet med lag” hänvisas enligt motiveringen till möjligheten att genom lag begränsa den rättighet som tryggas i bestämmelsen. I motiveringen har som en begränsningsgrund i syfte att skydda hälsan och säkerheten angetts kravet på tillstånd för utövande av näringen. Även grundlagsutskottet har ansett att tillståndsplikten för näringsverksamhet kan tillämpas på särskilda grunder (GrUU 19/2002 rd).

Enligt propositionen krävs det tillstånd av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården för rätt att vara verksam som sjömansläkare. Systemet för godkännande av och tillsyn över sjömansläkare är ett av de system som begränsar friheten att utöva yrke och bedriva näring. Syftet med det system som avses i 1 § i propositionen för godkännande av läkare som sjömansläkare är att trygga rättigheterna för de patienter som anlitar sjömanshälsovårdscentralernas och sjömansläkarnas tjänster samt deras hälsa och säkerhet. Godkännande av sjömansläkare enligt 1 § och den utbildningsplikt som detta förutsätter samt skyldighet att genomgå tillräcklig fortbildning med minst fem års mellanrum enligt 2 § är nödvändiga för att uppnå nämnda syften.

Med stöd av vad som anförts ovan anses det att de lagar som ingår i propositionen kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***1.****Lag****om godkännande av läkare som sjömansläkare**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §*Godkännande av läkare som sjömansläkare*

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården kan på ansökan godkänna en legitimerad läkare som sjömansläkare. För godkännande krävs att läkaren i Finland har beviljats rätt att självständigt utöva läkaryrket som legitimerad yrkesutbildad person och i Finland har genomgått utbildning gällande arbetsförhållandena och hälsokraven inom sjöfartssektor.

2 §*Fortbildningsplikt*

En sjömansläkares arbetsgivare är skyldig att se till att sjömansläkaren tillräckligt ofta, dock minst vart femte år, deltar i fortbildning för upprätthållande av sin yrkesskicklighet gällande arbetsförhållandena och hälsokraven inom sjöfartssektorn.

Fortbildningsplikten gäller också sjömansläkare som arbetar som självständiga yrkesutövare.

3 §*Förteckning över godkända sjömansläkare*

Tillstånds- och tillsynsverket för social-

och hälsovården ska tillhandahålla en förteckning över godkända sjömansläkare.

4 §*Närmare bestämmelser*

Närmare bestämmelser om innehållet i den ansökan som avses i 1 § och om ansökningsförfarandet samt om innehållet i, kvaliteten på och omfattningen av den utbildning som avses i 1 § och den fortbildning som avses i 2 § kan utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Delegationen för sjömansärenden ska höras innan förordningen utfärdas.

5 §*Ikraftträdande och övergångsbestämmelser*

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Genom denna lag upphävs social- och hälsovårdsministeriets beslut av den 19 december 1997 om godkännande av läkare som sjömansläkare (1250/1997).

En sjömansläkare som har blivit godkänd av Sjöfartsverket före ikraftträdandet av denna lag har utan ny ansökan rätt att vara verksam som sjömansläkare tills vidare.

2.**Lag****om ändring av 24 a § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 28 juni 1994 om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) 24 a § 2 mom., sådant det lyder i lagarna 1030/2000 och 690/2005, som följer:

24 a §

Innehållet i centralregistret över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården

I registret införs följande uppgifter om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården:

1) namn, personbeteckning, hemadress, rätt att utöva yrke och begränsning eller fråntagande av denna rätt, tillstånd att utöva yrke och återkallelse av detta tillstånd eller rätt att använda yrkesbeteckning för yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården och förbud att använda denna samt uppgift om den utbildning som rätten eller tillståndet att utöva yrke eller använda den skyddade yrkesbeteckningen grundar sig på,

2) avgöranden av rättsskyddscentralen för hälsovården eller länsstyrelsen som innehåller konstateranden av felaktigheter, försummelser eller klandervärt förfarande i den yrkesutbildade personens yrkesutövning samt uppgifter om varningar, bötes- eller fängelsestraff, avsättning eller avstängning från tjänseutövning som har samband med yrkesutövningen,

3) uppgift om rätt att vara verksam som specialist och specialtandläkare och om den utbildning som denna rätt grundar sig på, samt

4) uppgift om rätt att vara verksam som sjömansläkare enligt i 1 § i lagen om godkännande av läkare som sjömansläkare (/) och om den utbildning som rätten grundar sig på.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Helsingfors den 10 oktober 2008

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Liisa Hyssälä*

*Bilaga
Parallelltexter*

2.

Lag

om ändring av 24 a § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 28 juni 1994 om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) 24 a § 2 mom., sådant det lyder i lagarna 1030/2000 och 690/2005, som följer:

Gällande lydelse

24 a §

Innehållet i centralregistret över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården

I registret införs följande uppgifter om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården:

1) namn, personbeteckning, hemadress, rätt att utöva yrke och begränsning eller frångående av denna rätt, tillstånd att utöva yrke och återkallelse av detta tillstånd eller rätt att använda yrkesbeteckning för yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården och förbud att använda denna samt uppgift om den utbildning som rätten eller tillståndet att utöva yrke eller använda den skyddade yrkesbeteckningen grundar sig på,

2) avgöranden av rättsskyddscentralen för hälsovården eller länsstyrelsen som innehåller konstateranden av felaktigheter, försummelser eller klandervärt förfarande i den yrkesutbildade personens yrkesutövning samt uppgifter om varningar, bötes- eller fängelsestraff, avsättning eller avstängning från tjänstutövning som har samband med yrkesutövningen, samt

3) uppgift om rätt att vara verksam som specialist och specialtandläkare och om den utbildning som denna rätt grundar sig på.

Föreslagen lydelse

24 a §

Innehållet i centralregistret över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården

I registret införs följande uppgifter om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården:

1) namn, personbeteckning, hemadress, rätt att utöva yrke och begränsning eller frångående av denna rätt, tillstånd att utöva yrke och återkallelse av detta tillstånd eller rätt att använda yrkesbeteckning för yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården och förbud att använda denna samt uppgift om den utbildning som rätten eller tillståndet att utöva yrke eller använda den skyddade yrkesbeteckningen grundar sig på,

2) avgöranden av rättsskyddscentralen för hälsovården eller länsstyrelsen som innehåller konstateranden av felaktigheter, försummelser eller klandervärt förfarande i den yrkesutbildade personens yrkesutövning samt uppgifter om varningar, bötes- eller fängelsestraff, avsättning eller avstängning från tjänstutövning som har samband med yrkesutövningen,

3) uppgift om rätt att vara verksam som specialist och specialtandläkare och om den utbildning som denna rätt grundar sig på,
samt

4) uppgift om rätt att vara verksam som sjömansläkare enligt i 1 § i lagen om godkännande av läkare som sjömansläkare (/) och om den utbildning som rätten grundar sig på.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 ____.